

ВІДГУК

офіційного опонента
доктора економічних наук, доцента
Бачо Роберта Йосиповича
на дисертаційну роботу
Осадець Олександри Миколаївни на тему
“Кредитні спілки на ринках фінансових послуг України”
подану до захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АКТУАЛЬНІСТЬ ОБРАНОЇ ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тенденції економічного розвитку розвинених країн світу переконливо свідчать про те, що ефективність розвитку фінансово-кредитного сектору економіки залежить від успішного функціонування всіх його учасників. Кредитні спілки є небанківськими фінансово-кредитними установами та важливою складовою ринкових систем більшості країн. Вони є необхідними інститутами демократичних основ держави, оскільки мають соціальне спрямування, що сприяє підвищенню добробуту громадян через реалізацію головних принципів їхньої діяльності. Специфіка діяльності кредитних спілок, яка пов'язана із забезпеченням своїх членів необхідними фінансовими послугами на неприбуткових засадах та здатність нівелювати певні негативні прояви кризових процесів, не можуть залишити поза увагою саме ці фінансово-кредитні інститути.

На сучасному етапі необхідний якісно новий підхід до теоретичного висвітлення та практичного обґрунтування рекомендацій щодо побудови такої системи кредитних спілок, яка б змогла адекватно реагувати на поточні економічні виклики, у тому числі і на певні прояви системних економічних криз, та забезпечила б успішне функціонування усього небанківського фінансового сектору країни.

ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Дисертаційна робота Осодець О.М. є складовою наукових досліджень Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. У межах науково-дослідної роботи кафедри фінансів і кредиту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича «Взаємозв'язок фіскальної та монетарної політики в сучасних умовах» (державний реєстраційний номер №0116U001442) і «Теорія та практика фінансового забезпечення економічного зростання в Україні» (державний реєстраційний номер №0111U001286), внесок автора полягає в обґрунтуванні підходів до підвищення ефективності діяльності кредитних спілок України щодо поліпшення соціально-економічного становища домашніх господарств у посткризовий період.

Дисертаційна робота відзначається логічністю побудови, послідовністю та системністю викладення матеріалу. Зміст та результати дисертації відповідають паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

СТУПІНЬ ОБҐРУНТОВАНOSTІ ТА ДОСТОВІРНOSTІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Представлена робота є цілісним самостійним дослідженням. Структура роботи логічно побудована та відповідає предмету, об'єкту, меті та завданням дослідження. Прослідковується тісний взаємозв'язок поставлених завдань, наукової новизни та сформульованих висновків.

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та автореферату підтверджує високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у роботі та виносяться на захист. У роботі сформульовано низку теоретико-методологічних положень, висновків і рекомендацій, що характеризуються науковою новизною та підтверджують особистий внесок автора у поглиблення теоретико-методологічних підходів щодо розуміння ролі та місця кредитних спілок на ринках фінансових послуг

в умовах сучасного стану світового фінансового простору. Висновки є обґрунтованими, комплексно відображають основні положення здійснених досліджень, а також можливі напрями їх практичного втілення.

Обґрунтованість одержаних у роботі результатів підтверджується тим, що основні результати дослідження пройшли апробацію шляхом оприлюднення на міжнародних та всеукраїнських конференціях, основні положення роботи знайшли своє відображення у 17 наукових працях, крім того, наукові результати були впроваджені у практику та навчальний процес.

Достовірність сформульованих у роботі наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечена достатнім обсягом опрацьованої здобувачем наукової інформації та підтверджується глибоким аналізом наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, використанням фактичної інформації, спеціалізованих періодичних видань, аналітичних даних інформаційних агенцій, матеріалів статистичної звітності. Виклад теоретичного матеріалу підкріплений аналізом фактичних даних, графічним матеріалом, власними розрахунками, посиланнями на положення чинного законодавства.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ, ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ, СФОРМУЛЬОВАНІ У ДИСЕРТАЦІЇ, ЇХ НОВИЗНА

Структура дисертації побудована відповідно до поставленої мети та завдань. Три розділи знаходяться у логічному взаємозв'язку і охоплюють теоретичні та практичні аспекти обраної теми, забезпечуючи цілісність роботи. Таким чином, зміст роботи, широкий перелік (203 назви) використаних фахових літературних джерел, зазначений обсяг проаналізованого практичного матеріалу, статистичної інформації свідчать про повноту і глибину проведеного дослідження, що дало змогу отримати важливі наукові та практичні результати.

У першому розділі обґрунтовано теоретико-організаційні засади діяльності кредитних спілок на ринках фінансових послуг. Зокрема, на високому науковому рівні подано результати дослідження генезису, поглядів на сутності поняття «фінансовий посередник», «фінансове посередництво», конкретизовано поняття «фінансовий посередник» та визначено підходи до

організації фінансових відносин на ринках фінансових послуг; визначено місце та роль кредитних спілок як особливих учасників національних ринків фінансових послуг; а також узагальнено наукові підходи, щодо державного регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг, зокрема за ринком кредитної кооперації.

В аналітичній частині роботи здійснено аналіз організаційних особливостей діяльності кредитних спілок на ринках фінансових послуг України, проведено діагностування тенденцій та джерел формування капіталу кредитних спілок в умовах національної економіки. Водночас варто відзначити ґрунтовну аналітичну оцінку нових підходів до підвищення ефективності фінансової діяльності кредитних спілок України.

Третій розділ присвячено визначенню пріоритетів розвитку кредитних спілок України у контексті глобальних процесів розвитку ринків фінансових послуг. Зокрема, визначено вплив соціально-економічного розвитку держави на рівень кредитної кооперації та розвиток діяльності кредитних спілок у ній із застосуванням інструментів економетричного моделювання. Належним чином обґрунтовано необхідність та окреслено підходи до запровадження світового досвіду й міжнародних стандартів діяльності кредитних спілок в українську практику. Безумовним здобутком дисертанта є запропоновані напрямки підвищення ефекту від роботи кредитних спілок для соціально-економічних відносин у посткризовий період на основі аналізу соціальної ефективності їх діяльності на ринках фінансових послуг України.

Запропоновані висновки і рекомендації логічно впливають із положень дисертаційної роботи. Об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження сформульовані у відповідності до обраної теми. В межах усіх розділів та підрозділів дисертації простежується послідовне та обґрунтоване вирішення наукового завдання щодо формування й розвитку теоретико-методологічних і практичних положень діяльності кредитних спілок на ринках фінансових послуг України. Таким чином, можна зробити висновок про те, що дисертація є завершеною науково-дослідною роботою із логічно пов'язаною, цілісною композицією, науковим стилістичним наповненням та авторською манерою викладення матеріалу.

ТЕОРЕТИЧНЕ І ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Наукові положення, висновки й рекомендації, отримані дисертантом за результатами дослідження, є вагомим внеском у розвиток теоретичних, методичних та практичних засад подальшого розвитку кредитних спілок, зміцнення їх ролі на ринках фінансових послуг.

Практичне значення результатів дослідження полягає у використанні розроблених автором напрямів застосування позитивного зарубіжного досвіду та міжнародних стандартів у практиці діяльності кредитних спілок України щодо поліпшення їх входження у фінансову сферу та підвищення ефективності функціонування кредитних спілок на вітчизняних ринках фінансових послуг. Зокрема, окремі висновки та пропозиції використані Чернівецькою обласною державною адміністрацією при розробці Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року (довідка № 01-15/10-431 від 14.06.2019 р.).

Рекомендації щодо використання запропонованого автором підходу до визначення механізму формування капіталу кредитними спілками були використані в діяльності кредитної спілки «Наші люди» (довідка № 09-56 від 28.09.2017 р.). Рекомендації щодо підвищення соціально-економічної ефективності діяльності кредитних спілок були впроваджені кредитною спілкою «Буковинський Альянс» (довідка № 22051901 від 22.05.2019 р.).

Науково-методичні результати дисертаційного дослідження використовуються у навчальному процесі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича під час викладання навчальних дисциплін «Фінанси» та «Фінансові ринки» (довідка № 8/10 від 20.05.2019 р.).

ПОВНОТА ВІДОБРАЖЕННЯ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЯХ

Теоретико-прикладні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що містять визначені елементи наукової новизни, повною мірою знайшли відображення у 17 наукових працях загальним

обсягом 4,92 друк. арк. (3,17 друк. арк. належить особисто автору), з них: 7 статей – у наукових фахових виданнях України (в тому числі 3 статті у наукових журналах, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних), 1 стаття у зарубіжному виданні та 9 публікацій апробаційного характеру.

В оприлюднених наукових працях основні положення дисертаційної роботи та результати дослідження висвітлено з достатньою повнотою. Характер видань і зміст опублікованих наукових праць відповідають вимогам ДАК МОН України, рекомендованих для повноти висвітлення отриманих результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Публікації та автореферат в повній мірі відображають зміст дисертаційної роботи. Аналіз публікацій автора дає змогу зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень її дисертаційного дослідження у науковій літературі.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЇ

Дослідження вирішує багатоаспектне та складне науково-практичне завдання, але, незважаючи на високий рівень його підготовки та позитивну оцінку, необхідно звернути увагу на наступні дискусійні положення і зауваження, зокрема:

1. В тексті дисертації автор визначає роль і місце кредитних спілок на ринках фінансових послуг, водночас, відмічає, що кредитні спілки є «вагомими учасниками фінансового сектору» (с. 54) та «на фінансових ринках України» (с. 72). Необхідно було б навести пояснення взаємозв'язку понять «ринки фінансових послуг», «фінансовий ринок» та «фінансовий сектор».

2. На с. 56 дисертації зазначено тезу про те, що у зв'язку з прийняттям 12.09.2019 року Верховною Радою України закону №1069-2 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” (про т.з. “спліт”) з 01.07.2020 р. функції регулювання та нагляду за діяльністю небанківських

фінансових установ передано Національному банку України, однак не тільки йому, але й Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку.

3. Аналізуючи зміни пайового та резервного капіталу кредитних спілок України у 2013-2017 рр. на рис. 2.6 (с. 97) автор наводить трендову криву зміни цих складових капіталу, однак супровідний текст в дисертації не описує алгоритм його отримання. Це стосується і рис. 2.8 та 2.12 дисертації (с. 97 та с. 100 відповідно).

4. На с. 125 дисертації автором визначено 5 чинників, що є визначальним для розвитку системи кредитних спілок, однак в роботі не в повній мірі аргументовано авторську позицію їх вибору.

5. Часовий період дослідження у другому розділі охоплює період 2013-2017 рр., а розрахунки третього розділу базуються на інформації 2011-2017 рр. Доречно було б уніфікувати їх з метою приведення до спільних хронологічних рамок.

Загалом, зазначені вище зауваження не зменшують наукової та практичної значущості основних положень дисертації, зроблених висновків, наданих рекомендацій та загальної позитивної оцінки виконаного дослідження, а лише підкреслюють актуальність, складність та комплексність обраної теми.

ВИСНОВОК ПРО ВІДПОВІДНІСТЬ РОБОТИ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ МОН УКРАЇНИ

Дисертаційна робота Осадець О.М. на тему «Кредитні спілки на ринках фінансових послуг України» є цілісним, завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, має свою актуальність, теоретичне та практичне значення. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Обґрунтовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки, рекомендації та пропозиції в комплексі поглиблюють теоретико-методологічні засади й обґрунтовують практичні аспекти діяльності кредитних спілок на ринках фінансових послуг України.

Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає вимогам МОН щодо публікації основного змісту дисертаційних робіт.

Усе викладене вище дає можливість зробити висновок про те, що дисертація на тему «Кредитні спілки на ринках фінансових послуг України» є завершеною науково-дослідною роботою та відповідає вимогам МОН України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема, п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами і доповненнями), а її автор Осадець Олександра Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Закарпатського угорського
інституту імені Ференца Ракоці II

Р.Й. БАЧО

Підпис Бачо Р.Й. засвідчую:

Вчений секретар
Закарпатського угорського інституту
імені Ференца Ракоці II

О.Т. Ваш